

Selaheddin Eýýubdaky jöwheri birinji gören Nureddin Zeññidi

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Selaheddin Eýýubdaky jöwheri birinji gören Nureddin Zeññidi

SELAHEDDIN EÝÝUBYDAKY JÖWHERI BIRINJI GÖREN NUREDDIN ZEÑÑIDI

«TRT»-niň soňky taryhy teleserialynda goýberilen ýalňyşlyk diýseň oýlandyryjy.

Serialda Selaheddin Eýýubynyň Nureddin Zeññiniň ogly hökmünde görkezilmegi ullakan taryhy ýalňyşlyk boldy. Çünki Zeññi türk serkerdesi, Eýýubynyň asly bolsa kürt.

Bu barada Türkiýeden başga ýerde kän bir agzalybam durlanok. Gynansak-da, käbir alymlar we intelligensiýanyň wekilleri kejeňeklik bilen Eýýubyny türk edip görkezmäge synanyşýar.

Gürrüňimiziň dowamynda biz munuň üstünde durup geçmekçi däl. Meseläni has içgin öwrenmek isleýänler häzir sag-salamat gezip ýören janly ensiklopediýamyz, şejere boýunça iň uly hünärmenimiz Müfid Ýüksel halypanyň ylmy işlerini okap bilerler.

Onuň türk ýa-da kürt bolmagynyň hiç bir jähtden manysy ýok. Kürtler üçin-ä bu hiçem mesele däl. Sebäbi kürtleriň häzirlere çagalaryna iň köp goýýan ady Selaheddin, onuň zzyndanam Nureddin bolmagynda galýar.

DAVID NICOLLE

OSMANLY BÜYÜK KOMUTANLAR

SELÂHADDÎN EYYÛBÎ

kitapyurdü.com

KITAP

kitapcy.ru

Kürtleriň nukdaýnazaryndan Selaheddine duýulýan ýakynlyk sebäpli häzir palestini konfliktine, belki-de, dünýä jemgyýetçiliginde iň köp gyzyklanmany we duýgudaşlygy kürt ildeşlerimiz bildirýär.

PKK-nyň we onuň töwreginiň bu gyzyklanmadan beter biynjalyk bolýandygyna şübhe ýok.

Sionistik akyl bilen strategiki taýdan şarikdeşligi bolan terrorçy toparyň nijeme ýyl bári kürtleriň kalbyndan goparyp zyňmaga çytraşýan ady Selaheddin Eýýubdyr. Muňa garamazdan kürtleriň Ierusalime bolan ýakynlygy barha artýar.

Elgaraz, bu ýalňyşlyk TRT-niň çeper fantaziýada goýberen ýalňyşlygyndan ybarat. Ýok, eger beýle dälem bolsa, onda,

köre-körlük bilen bu ýalňyşlygy dogry ýaly gördürmäge dyrjaşýan bolsa, gadyrdan senaristler biderek ýere azap çekmesin, PKK diýilýän pedersuhtylar muny edip bilmedi. Şol sanda, munuň bular ýalam erbet niýet bilen edilmändigine ynanýaryn, megerem, bu ýagdaý serialy dörediji toparyň gowy taryhçy maslahatçysynyň ýoklugyndan bolýar.

«Kuddus fatihi Selaheddin Eýýuby» taryhy teleserialy 2023-nji ýylyň 13-nji noýabrynda duşenbe güni «TRT» döwlet teleýaýlymynda efire berlip başlandy

• Şum taryhy türkmen hökümdary we onuň kürt serkerdesi ýykmagy başardy: Ymameddin Zeňni we Şirkuh

Ierusalim elden gidenden soň Bagdat, Kair, Konýa hiç bir musulman paýtagty howpsuz dälidi.

Musulmanlaryň bedibagt taryhy türkmen serkerdesi Ymameddin Zeňniniň Mosul atabegligine geçmegi bilen üýtgedi.

Bu türkmen serkerdesi ýüzlerçe köşgüniň bardygyna garamazdan birinde-de bolanokdy, atyň üstünden düşenokdy.

Onuň iň uly maksady musulmanlary haçparazlara garşy birleşdirip, kyrk ýyldan agan haçparaz zulmuny soňlandyrmakdy. Şol maksat bilen Urfany täzeden eýeledi we Antakýanyň üstüne ýörişleri gurnady.

Haçparazlar az wagta çeken aljyraňňylyjdan soň derrew jemlenişdi we Rim papasy Ýewgeniden täze haçly ýörişini geçirmek üçin kömek sorady.

Papalyk bu çagyryşa oňyn jogap berip, sany 70 müňden geçýän täze goşuny Ymameddin Zeňňini ýok etmek üçin sebite ýollady. Zeňňini ýok etmek üçin herekete geçen uly haçparaz goşuny garaşmadyk duşmanyna duçar boldy.

Gylyçarslanyň ogly Soltan Masut kakasynyň ýeňlen ýeri Eskişehirde haçparazlaryň üstüne döküldi we olardan kakasynyň aryny aldy.

Söweş tamamlananda äpet haçparaz sülsadyndan bary-ýogy baş müňe golaý urşujy galyppy.

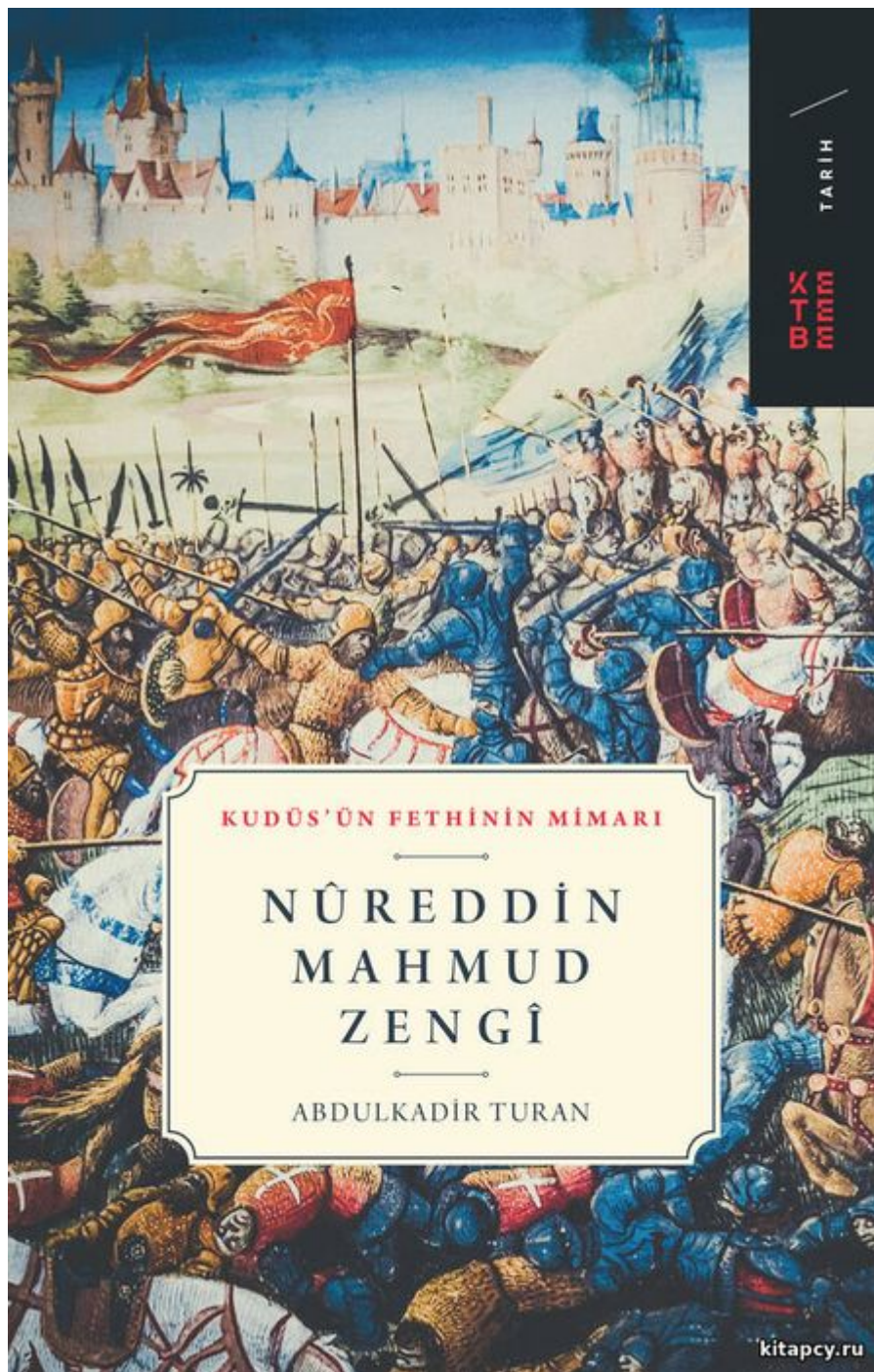
Giýom Tirskiý “Birinji we ikinji haçly ýörişleriniň senenamasy” atly işinde Soltan Masudyň ýeňişini şeýle gürrüň berýär:

«...Söweşden öň ýarag, güýç, san taýdan deňleşip bolmajak ýaly görünen güýçli birliklerden we söweşjeň rysarlaryň güýçlerinden nam-nyşan ýokdy. Oňa gatnaşanlaryň aýtmagyna görä 70 müň demir sowutly atlydan we pyýadadan ondan bir bölegi-de galmandy».

Soltan Masudyň ýeňişi Ymameddin Zeňňiniň operasiýalaryny tizleşdirdi. Ol kürt serkerdesi Şirkuh bilen bile yzly-yzyna uly-uly ýeňişleri gazanýardy.

Kelte boýly Şirkuh gaharjaň häsiýetine garamazdan Zeňňä uçursyz wepaly serkerdedi. Ol taryha adyny Sinaý çölünü baş-on atlysy bilen aşyp, Fatimi imperiýasyny soňlandyran we Müsüri zabt edip alan serkerde hökmünde ýazdyrypdy.

Şol ýörişde Şirkuhyň ýanynda Ýusup atly ýaş inisi bardy. Bu ýigdekçe geljekde Selaheddin Ýusup ady bilen tanalyp, Ierusalimi eýeläpdi.

- **Nureddin Zeñni taryh arenasyna çykýar**

Nureddin Zeñni kakasynyň ölüminden soň hökümdar boldy. Duşmanyny iki ugurdan yzarlan Zeñni dessine herekete geçdi. Bu iki duşmanynyň biri haçparazlar bolsa, beýlekisi-de batyny terror toparlarynyň üsti bilen sebity howp astynda goýýan şaýylardy.

Haçparazlara garşy uruşdan başga strategiýa ýöretmeýän Zeñni şaýylara gezek gelende hem maddy, hem magnawy uruş yglan edipdi.

Zeñni şaýylyk düşünjesiniň ýaýylmagynyň önüni almak üçin sünni

ynanjyny güýçlendirip we kyrka golaý medrese gurduryp, ylym-bilim boýunça alnyp barylýan işleri goldady. Munuň özi Nyzamymülküň «Nyzamyýa» medreselerinden soň girişilen iň uly pedagogiki hereketdi. Şeýle-de, halkyň ýüregine aralaşan haçparaz gorkusyny aýyrmak üçin Zeňniň döwründe jumga hutbalarynda Ierusalimiň täzeden eýelenmegine çagyryş edilýärdi, bu barada şahyrlara şygrylar ýazdyrylýardy.

Bu syýasat arkaly Nureddin Zeňni musulman emirleriniň we

serkerdeleriniň özüne garşy hüjüme geçmekleriniň ýa-da bileleşmeginiň bolup biläýjek mümkinçiliklerini aradan aýrypdy.

Bu syýasat gysga wagtyň dowamynda garşylyklaýyn jogabyny alypdy: Dymaşyk we Müsür doly Zeňňiniň golastyna geçipdi.

Müsürde fatimileriň doly ýok edilmegi haş-haşynlara meňzeş terror toparlarynyň sünni-yslam ýurtlarynda dagy-duwara gara bermezligini gazanypdy.

Nureddin emirleriň we serkerdeleriň islendik erbetlikden gaça durmaýan, pereňliler bilen dil birikdirip musulmanlary öldürmekden gaýtmaýan döwründe, uruşyň, pyssy-pyjurlygyň we hiläniň gol-pudak ýaýradan dawa-jenjelli ýurtlarynda adamkärçilik gymmatlyklaryny öňe tutup, musulman ilatyň söýgüsini gazanypdy.

Iň uly arzuwy Ierusalimi eýelemek bolan Zeňňi bu arzuwyna ýetip bilmedigem bolsa, onuň serkerdelerinden Selaheddin Eýýuba şol arzyly ýeňişi gazanmak nesip edipdi we ol hökümdarynyň Ierusalimi eýeländen soň «Mesjidi-Aksada» goýmak üçin ýasadan münberini Halapdan Ierusalime getirdip, Zeňňiniň hormatyna baş egipdi.

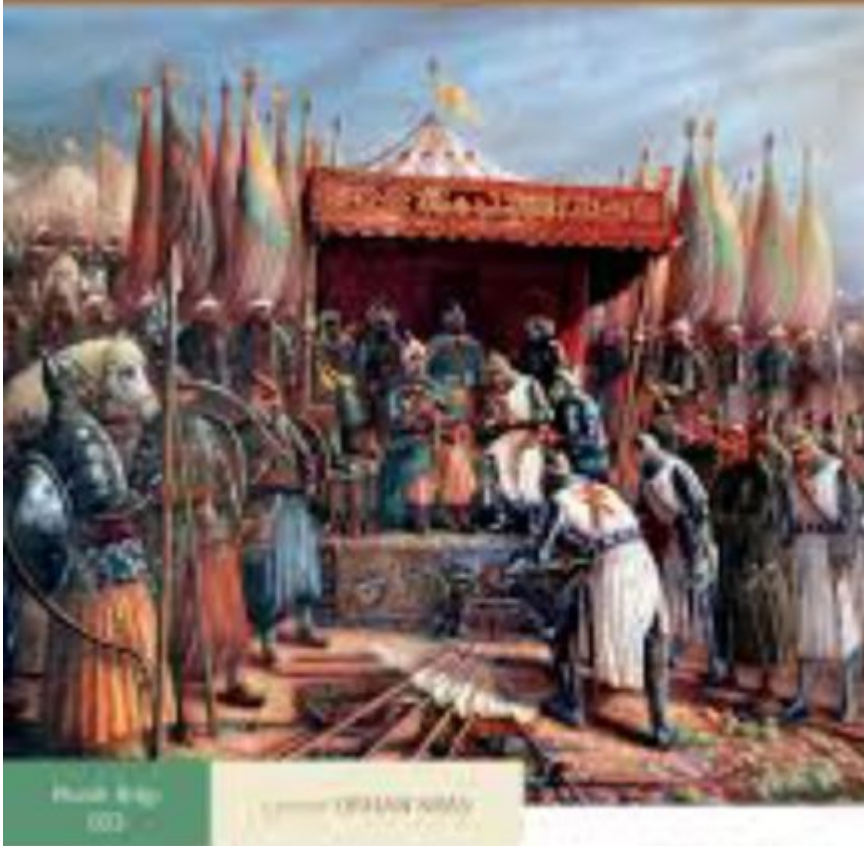
Zeňňiniň iň uly ýeňişi – musulmanlaryň elindedigine garamazdan haçparazlar bilen bileleşip musulmanlaryň üstüne çozmakdan utanmaýan Şamyň gäbiazan emeldarlarynyň tepbedini okamak boldy.

Zeňňiniň Şam ýörişine halk köpçüligi hiç hili garşylyk görkezmän, hökümdarlary Abakdan ýüz öwrüp, Zeňňiniň tarapyna geçipdiler.

HANNES MÖHRING

SELAHADDİN EYYUBİ

SULTAN VE DÖNEMİ (1138-1193)

1138-1193

SELAHADDİN EYYUBİ

RUNIK
KITAP

elkapyu.ru

• Şirkuh we Müsür

Beýik türkmen begi Nureddin Mahmyt Zeňňiniň tagta geçmegi bilen sebitdäki üýtgeşmeler musulmanlaryň peýdasyna üýtgäp başlady, emma şindizem strategiki nokatlar bolan Müsür fatimileriň, Ierusalim haçparazlaryň elindedi.

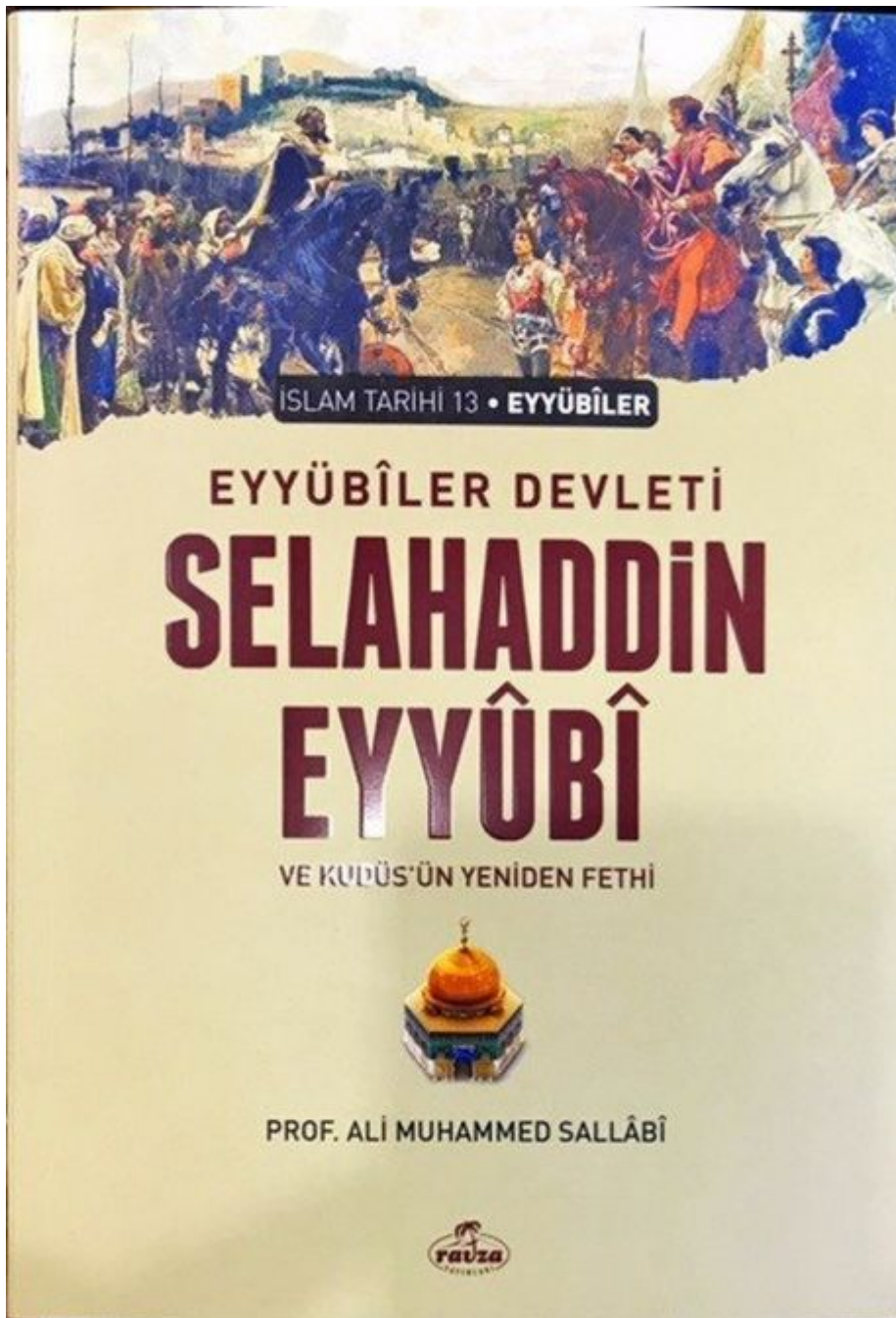
Üstesine musulmanlaryň goşun birikmeleri o diýen jebis dälidi. Haçparazlaryň Müsüre eýelik eden ýagdaýynda Zeňňiniň birnäçe musulman ýaranynyň haçparazlar bilen dil düwşüp, gozgalaň etmegi ahmaldy.

Müsür meselesi diňe Zeňňiniň kellesini agyrdýardy. Gaharjaň

häsiýetiniň bardygyna garamazdan gaýduwsyzlygy bilen Zeňňiniň söýgüsini gazanan gysga boýly, bir gözi kör kürt serkerdesi Müsüri eýelemegiň pikiri bilen ýatyp-turýardy.

Zeňňiden Müsüre ediljek ýöriş üçin dowamly goldawa we rugsada garaşýardy. Zeňňi bolsa beýle ýörişiň fatimiler bilen haçparazlaryň Ierusalim korollygyny biri-birine golaýlaşdyrjagy ýaly Şirkuh ýaly gerekli serkerdesini ölüme ýollamak bilen beýle tabşyryga ýollamagyň tarapdary däldi.

Zeňňiniň razylygyny aljak üýtgeşme bolsa fatimileriň wezipeden gyrakladylan weziri Şaweriň özüne sygynmagy boldy. Şawer Müsüre ediljek ýöriş bilen öňki wezipesine oturyp biljekdigini we Zeňňi bilen hyzmatdaşlyk etjekdigini aýdyp, türkmen hökümdarynyň razylygyny almagy başarypdyr.

Zeñni hem bu towakgany, hem Şirkuhyň zzy üzülmeýän haýyşyny kanagatlandyrmak üçin Müsüre ýoriş üçin rugsat beripdir. Ol Müsüre iki müň adamlyk çäkli goşun beripdir we başyna kürt serkerdesi Şirkuhy belläpdir.

Zeñni Şirkuhyň ýaş inisi Ýusuby (Selaheddin) akyl-paýhasy we tejribesi üçin juda gowy görüpdür hem-de Şirkuhdan ony köşge – ýanyna bermegi haýyş edipdir. Çünki Ýusubyň içindäki jöwheri birinji gören Zeñnidi. Ýogsam bolmasa, Şirkuh Ierusalimiň ykbalyny üýtgedip taşlajak pozisiýa girip, Zeñnä Ýusup bolmasa Müsüre gitmejegini aýdypdyr.

Şirkuhyň özdiýenlidigini gowy bilýän Zeñni onuň haýyşyny

bitirmän bilmändir.

Ahyrsoňy aga-ini Ierusalimiň we sebitiň ykbalyny bütinleý üýtgedip taşlajak ýolagçylygyna rowana bolupdyr...

Soňlugy bilen müsür häkimiýetini eýelän Ýusup Zeňni aradan çykýança düýpli işlere girişmändir.

Mehmet MAZLUM ÇELIK.

@MMazlumcel

celikmehmedmazlum@gmail.com

Çarşenbe, 15.11.2023 ý. Taryhy makalalar